

*Timothy Braithwaite/MBD-väylä
– Helsingin Sanomat*

Missä olet, Petro- nella?

**Hurmaava ja petollinen Sylvia Petronella
Antoinette van der Moer.**

Lapin kultamiesten mas-
kotin Sylvia Petronella Antoinet-
te van der Moerin muisto elää
yhä Lemmenjoen kultakuruissa.

Suomen Turkuun rantautui 12.06.1949
laiva, joka toi mukanaan viehättävän hollan-
tilaisneitosen Sylvia van der Moerin. Nuor-
resta iästään (25) huolimatta tyttö oli jo ko-
kenut maailmanmatkaaja, kolmea mannerta
lehtiöihinsä tallentanut sanomalehtikirjeen-
vaihtaja.

Hänen kainokatseinen ulkomuotonsa kätki
sisälleen todellisen seikkailijattaren, joka

sittemmin sai Lapin jäykkäniskaiset kullankaivajatkin saappaanvarret naristen polvis-
tumaan ja vannomaan lemmenvaloja sekä
myöhemmin jopa kuittaamaan maksamatta
jääneitä hotellilaskuja!

Lehtikirjoituksissa ja eritoten kerrotuissa
tarinoissa Petronellasta on tehty milloin si-
veetön liehittelijä ja petollinen vieraan val-
lan vakooja, milloin ihana viaton neitonen,
kullankaivajien rehti kämppäkaveri ja talou-
denhoitaja, samoin kuin ahkera kirjeenvaihtaja,
jota erityisesti kiinnostivat lappalaisten
elintavat ja heidän lastensa koulunkäynti.

Todellisia dokumentteja tämän kansainvä-
lisen kaunottaren vierailusta Suomen suves-
sa ei kuitenkaan ilmeisesti ole jäljellä kuin
yksi vanha valokuva ja kellastuneet pöytä-
kirjat raastuvanoikeuden istunnosta vuodelta
1949. Pöytäkirjojen mukaan Sylvia van der
Moer määrättiin sakoille ja samantien pois-
tumaan maasta – juuri tämä toimenpide loi
sitten hedelmällisen maaperän legendan syn-
tymiseen.

Huhuilla ja arvoituksilla väritettyjen vuosikymmenten jälkeen olisi mielenkiintoista tietää Petronellan Suomen käynnin jälkeistä vaiheista.

Palasiko hän takaisin syntymämaahansa Hollantiin, vaiko Sveitsiin missä myös oli asunut? Vai matkustiko neito samantien Yhdysvaltoihin entisen aviomiehensä (Arthur William Moore McComick, jonka kanssa Petronella avioitui 1946 Tunisissa ja erosi 1948 Sveitsissä) kotivaltioon Pennsylvaniiaan? Tai ehkä vielä kauemmaksi Venezuelaan, Caracasin yliopistoon jatkamaan siellä kesken jääneitä psykologian opintojaan?

Erityisesti kiinnostaisi Petronellan tämän hetken tilanne ja vointi. Onko hän mahdollisesti vielä elossa? Vuonna 1923 syntyneenä hän viettäisi 83-vuotispäiviään, mikä ei suinkaan olisi mitenkään tavaton ikä eurooppalaiselle naiselle.

Joka tapauksessa 15.06.1949 Petronella saapui avuliaan korttelipoliisin opastamana helsinkiläisen hotellin Domus Academican aulaan ja varasi itselleen huoneen. Pääkaupungissa Petronella esiintyi useimmiten amerikkalaisena lehtitoimittajana ja hän illasteli ulkomaalaisten ja tšekäläisten herrasmiesten kera kaupungin hienoimmissa ravintoloissa – pääsääntöisesti kohteliaiden kavaljeeriensa laskuun.

Haastatteluja syntyi tiheään, jopa opetusministeri. Reino Oittinen ja kaupunginjohtaja E. von Frenckell ilmaisivat kernaasti kantojaan kauniista maastamme ja sen sodanjälkeisestä kehityksestä.

Työmatkat veivät reporterin ensin ympäri Etelä-Suomea; Lahti ja Tampere tulivat nähdyiksi, Aulangolla vierähti pari vuorokautta ja Kotkasta löytyi haastatteluun itse Olavi Virta, jonka pätevässä ja hienossa autokyydissä Petronella palasi takaisin Helsinkiin – todetakseen poliisin kiinnostuneen henkilöstään.

Hotelli Domus Academica oli nimittäin alkanut periä jo kuukauden mittaiseksi vennyneestä yöspidosta maksamatta jääneitä laskuja. Jo tätä ennen ilmeisesti lähes rahan van der Moer oli joutunut useaan ottee-

seen esittämään maksupäivän lykkäystä. Asiakkaan häivytyttyä enempiä ilmoittamatta matkoilleen hotelli oli pakotettu tekemään rikosilmoituksen.

Elettiin lauantai-iltapäivää ja Petronella määrättiin hotelliin arestiin seuraavaan arkipäivään asti, jolloin poliisi ryhtyisi tarkempiin kuulusteluihin.

Petronella ei kuitenkaan ehtinyt niin kauaa surra velka-asiaansa, sillä eräältä ranskalaiselta pariskunnalta, johon hän oli tutustunut jo tulopäivänään Helsingissä, hän sai kuulla uudesta mielenkiintoisesta reportaasi aiheesta: eksoottisista kullankaivajista, jotka mainasivat jalometallia oikein lännen tyylillä ja jotka asuttivat napapiirin yötötä yötä!

Ja niin seuraavana maanantaina 26.07. määrätietoinen neitonen oli livahtanut poliisien kynsistä ja ajeli ranskalaisten ystäviensä kanssa vuokra-autolla Kemiin, mistä matka jatkui seuraavana päivänä Rovaniemelle.

Vielä samana päivänä klo 13.35 Petronella istui Ivaloon lähtevässä linja-autossa, vierustoverinaan helsinkiläinen geologi – nuorehko mies, joka oitis lupautui kaunottarelle oppaaksi laajassa Lapin maassa.

Mahtoivat pysytellä ympäripyöreinä lävet kultamiesten karvaisten ylähuulien alla, kun Petronella elokuun alussa ilmestyi Morgamojan koivikosta silkkisukissa ja halkiohaameessa, matalilla kesäkengillä sipsutellen, itämainen värikäs huivi hiuksissaan. Ja matkaa maantieltä oli kertynyt melkein sata kilometriä!

Ensimmäistäkään vuorosanaa ei ehditty vaihtaa, kun jokainen läsnä ollut kullankaivaja oli jo sydänjuuriaan myöten rakastunut – tai ainakin syvästi ihastunut tulijaan.

Saadakseen yösijan sekä hieman ruokaa ja juotavaa Petronella lupautui työskentelemään jopa lapion varressa.

Totta kai Lemmenjoen herrasmiehet keksivät naiselle sopivia keveämpiä askareita tehtäväksi ja niin sai Morgamin Kultala, tuolloin vielä ”Pellisen porukan kämpppä”, uuden taloudenhoitajan, joka tarjosi, jos ei aina

maukkainta mahdollista ateriaa, niin ainakin ihanaa silmänruokaa.

Alusta alkaen miesten ja Petronellan välit olivat rehdit, kunnioitus molemminpuolista, eikä julkeinkaan kullankaivaja kehdannut kajota – ainakaan muiden läsnä ollessa – kaunottareen. Korkeintaan öisin omien uniensa haavemaailmassa saattoi villin erämaan mies kellistää rakkautensa kohteen vierelleen.

Syksyn kehittyessä vähitellen jonkinlaiseksi alkutalveksi Petronellan tiedetään sentään harjoittaneen salaista vispilänkauppaa erään kymenlaaksolaisen nuoren kullankaivajan kanssa. Hän antoi miehen kuvata itsensä työn ääressä, lapin pukuun sonnustautuneena ja kun kuvat oli näppäilty, kohtelias kameramies riensi auttamaan lieden ääressä aivan liian lämpimäksi osoittautuneen lappalaistakin riisumisessa. Kuinkas ollakaan tuosta herrasmiehen eleestä muodostui kuin puolivahingossa eräänlainen syleily, joka päättyi lämpimään suudelmaan – ja saksaksi lausuttuun rakkaudentunnustukseen!

Orastava suhde ei kuitenkaan ehtinyt kehittyä muutamaa viikkoa pidemmälle, sillä Petronellan valettua lokakuun alkupuolella Ivaloon tiedustelemaan ulkomailta luvattuja palkkioitaan, ilmiantovihjeitä saanut suojelupoliisi nappasi hänet kiinni ja palautti samantien ja yhtä kyytiä Helsinkiin.

Oikeus istui tuota pikaa ja vaikka maksamattomat hotellilaskut saatiin suureksi laajenneen ystäväpiirin avustuksella maksettua, sakkoa tuomittiin 70 päivän edestä yhteensä 2 100 markkaa ja van der Moer määrättiin heti karkotettavaksi maasta. Istunnon päätyttyä suurehko kansanjoukko kerääntyi osoittamaan suosiotaan oikeustalosta poistuvalla sankarittarelle – salaperäiselle viehkeälle kaunottarelle, josta kukaan ei ollut osannut uskoa mitään rikollista.

Ja jo 22.10.1949 Sylvia Petronella Antoinette van der Moer Saatettiin Kööpenhaminaan lähtevään laivaan ja niin tulivat Suomen tomut karistetuksi hänen siroista jaloistaan.

Suru kultamiesten joukossa oli tietenkin suuri, erityisesti erään nuoren etelästä tulleen miehen sydämessä. Työt eivät tahtoneet maistua, vaikka juuri kuluvana vuonna maaperästä oli löytynyt kultaa ennätysmäärä. Oikea ”Kulta” oli kuitenkin väkipakolla riistetty Morgamilta.

Nyt kauden loppuvaiheessa kullankaivajat sentään piristyivät sen verran, että huomattiin Petronellan ansaitsevan vähintään oman muistomerkin. Yhteistuumin nimettiin eräs Morgamojan ja Ruitun latvoilla sijaitseva kaksikumpuinen tunturi – ja aivan osuvasti ilmoittaa virallinen kartta tuolla kohtaa vielä tänäänkin: ”Petronellan kukkulat”.

Seuraavan kauden alussa vastaperustettu Lapin Kullankaivajien liitto päätti vuosikokouksessaan palkata Petronellan Kultalan postinhoitajaksi ja kustantaa hänen matkansa Suomeen. Viranomaisilta ei kuitenkaan heltenyt maahantulolupaa, joten hanke raukesi.

Entä tänään? Jospa Petronella yhtäkkiä ilmestyisi Helsingin lentoasemalle, osoittaisiko tullimiehen tyly sormi tien takaisin? Vai toivottaisimmeko hänet tervetulleeksi vaalimaan kanssamme kultaisia muistoja?

TB

